

Sygn. akt VII U 475/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: sekr. sąd. Monika Bąk - Rokicka

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2016 r. w Warszawie

sprawy B. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania B. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 16 lipca 2014 roku, znak: ENK/1/(...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż B. C. przysługuje prawo do ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sygn. akt VII U 475/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 lipca 2014 r., znak: ENK/1/(...), **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** odmówił ubezpieczonej B. C. przyznania emerytury na podstawie art. 55 ustawy wskazując, że wnioskodawczyni ma już ustalone prawo do ww. świadczenia, które nieprzerwanie pobiera od dnia 01 lutego 2004 r. Ponadto organ rentowy zaznaczył, że świadczenie było wypłacone w okresie od dnia 01 marca 2009 r. do dnia 31 lipca 2014 r. Na tej podstawie organ rentowy uznał, że brak jest podstaw do zastosowania powołanej wyżej regulacji i ustalenia wysokości emerytury według zreformowanych zasad w myśl art. 26, tj. na podstawie zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonej wartości kapitału początkowego oraz składek na ubezpieczenie emerytalne (decyzja z dnia 16 lipca 2014 r., znak: ENK/1/(...) k. 15, tom II a.r.).

Odwołanie od ww. decyzji złożyła w dniu 18 sierpnia 2014 r. **B. C.**, wnosząc o jej zmianę i obliczenie emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej przy uwzględnieniu faktu podlegania ubezpieczeniom społecznym po osiągnięciu wieku emerytalnego. Wskazała, że uprzednie ustalenie w stosunku do niej emerytury na tzw. „starych zasadach” nie stanowi przeszkody do ustalenia emerytury kapitałowej nawet w przypadku, gdy emerytura ta była pobierana. Podkreśliła, że przepis art. 55 ustawy emerytalnej stanowi jedynie, że wniosek o emeryturę powinien zostać złożony po dniu 31 grudnia 2008 r., a ubezpieczony powinien spełniać warunek kontynuowania ubezpieczenia emerytalno-rentowego po osiągnięciu wieku emerytalnego, co w jej przypadku miało miejsce. Tym samym

ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r. ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.) niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Na tej podstawie ubezpieczona wniosła o ponowne przeliczenie przysługującego jej świadczenia emerytalnego i przyznanie na jej rzecz emerytury kapitałowej, o ile będzie ona korzystniejsza od emerytury dotychczas pobieranej (odwołanie z dnia 18 sierpnia 2014 r., k. 2-3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 września 2014 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 55 ustawy emerytalnej ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 01 stycznia 1949 r., który osiągnął wiek emerytalny na podstawie art. 27 i posiada okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 20 lat dla kobiet, może być obliczona emerytura na zasadach określonych w art. 26, tj. na podstawie zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego: zwaloryzowanej kwoty kapitału początkowego oraz zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, o ile wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r. oraz kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego, a także, jeżeli emerytura obliczona na podstawie art. 26 jest wyższa od emerytury obliczonej zgodnie z art. 53. Zaznaczył przy tym, że obliczenie wysokości świadczenia w myśl art. 55 w związku z art. 26 ma zastosowanie wyłącznie przy ustalaniu wysokości emerytury przyznawanej po raz pierwszy, jak również w stosunku do osób, które – mając ustalone prawo do wcześniejszej emerytury – nigdy jej nie pobrały. Organ rentowy podkreślił, iż z uwagi na fakt, że odwołująca ma już ustalone prawo do emerytury, którą nieprzerwanie pobiera od dnia 01 lutego 2004 r., brak jest podstaw do przyznania na jej rzecz świadczenia na zasadach przewidzianych w art. 55 ustawy emerytalnej. Na tej podstawie organ rentowy odmówił wnioskodawczyni przeliczenia świadczenia w oparciu o powołaną wyżej regulację (odpowiedź na odwołanie z dnia 11 września 2014 r. k. 5 i z dnia 23 września 2014 r. k. 9 a.s.).

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej B. C. prawo do ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona B. C., urodzona w dniu (...), na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., z dnia 25 lutego 2004 r., znak: E (...), uzyskała prawo do emerytury od dnia 01 lutego 2004 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę. W treści ww. decyzji wskazano także, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu z uwagi na fakt kontynuowania przez odwołującą zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą. Z ustaleń Sądu I instancji wynika nadto, że po uzyskaniu prawa do emerytury ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie i składała do organu rentowego zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, na podstawie, których Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeliczał wysokość jej świadczenia. W dniu 25 czerwca 2014 r. odwołująca złożyła do organu rentowego wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 24 i art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, powołując się na utrwalone orzecznictwo sądowe w zakresie interpretacji przepisu art. 55 ustawy emerytalnej w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 04 lipca 2013 r. (II UZP 4/13). Jednakże na mocy decyzji z dnia 16 lipca 2014 r., znak: ENK/1/(...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił ubezpieczonej B. C. przyznania emerytury na podstawie art. 55 ustawy wskazując, że wnioskodawczyni ma już ustalone prawo do ww. świadczenia, które nieprzerwanie pobiera od dnia 01 lutego 2004 r. Na tej podstawie organ rentowy uznał, że brak jest podstaw do zastosowania powołanej wyżej regulacji i ustalenia wysokości emerytury według zreformowanych zasad w myśl art. 26, tj. na podstawie zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonej wartości kapitału początkowego oraz składek na ubezpieczenie emerytalne.

Jak wskazał Sąd I instancji, sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy organ rentowy dokonał prawidłowej wykładni przepisu art. 55 ustawy emerytalnej w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 04 lipca 2013 r. (II UZP 4/13) oraz wyjaśnienia kwestii, czy wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe jest tylko

wówczas, gdy jest to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta) złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. Jak wynika bowiem z treści przywołanej uchwały Sądu Najwyższego, ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Stosownie natomiast do treści art. 55 ww. ustawy, ubezpieczonemu, spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Sąd I instancji, dzieląc pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 04 lipca 2013 r. (II UZP 4/13), wskazał, że sformułowanie „kontynuował ubezpieczenie” użyte w art. 55 ustawy emerytalnej, w istocie oznacza „nie rozwiązał stosunku pracy”, niezależnie od tego, czy wystąpił o przyznanie emerytury wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym. W ocenie Sądu Okręgowego oznacza to po pierwsze, że zawarta w art. 55 ustawy emerytalnej przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona także w sytuacji gdyby wniosek o emeryturę został złożony przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a po drugie, z przepisu tego nie wynika, aby wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie. Jednocześnie Sąd Okręgowy w ślad za Sądem Najwyższym stwierdził, że biorąc pod uwagę, że ten sposób wyliczenia emerytury zaczął obowiązywać dopiero od dnia 01 stycznia 2009 r. należy uznać, że warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po dniu 31 grudnia 2008 r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Istotą tego przepisu jest więc kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Konstatacja ta, nie pozwala na stwierdzenie, czy wniosek o emeryturę po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego musiał być pierwszym wnioskiem o emeryturę, czy też mógł to być kolejny wniosek, tyle że złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. Wymóg pierwszego wniosku nie byłby niezbędny przy założeniu, że na emeryturę przechodzi się tylko raz w życiu. Przy tej konstrukcji bowiem, każdy następny wniosek byłby wnioskiem o podwyższenie świadczenia w związku z kontynuowaniem zatrudnienia i ubezpieczenia, czyli skorzystanie z możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku, oznaczałoby ustalenie kwoty emerytury dożywotniej z możliwością tylko jej waloryzacji lub podwyższenia z tytułu dalszego ubezpieczenia - opłacania składek.

Sąd Okręgowy podniósł również, że w późniejszym orzeczeniu z dnia 04 września 2013 r. (II UK 23/13) Sąd Najwyższy wskazał, iż emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym (wadliwie) na dotychczasowych zasadach (art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury kapitałowej (art. 26 ww. ustawy), jeżeli kontynuuje ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a z wnioskiem o przyznanie emerytury obliczonej w systemie kapitałowym wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r. (art. 55 w zw. z art. 114 ust. 1 powołanej ustawy). Ustalenie przez organ rentowy wysokości emerytury w zaniżonej wysokości na podstawie art. 27 w zw. z art. 53 ustawy emerytalnej nie wyklucza ponownego ustalenia pobieranego świadczenia według korzystniejszej metody kapitałowej, jeżeli ubezpieczony spełniał warunki do jej obliczenia zgodnie z art. 55. Sąd Okręgowy zważył, że odwołująca – urodzona przed dniem 31 grudnia 1948 r. po raz pierwszy złożyła wniosek o emeryturę przed dniem 31 grudnia 2008r., a mianowicie w dniu 04 lutego 2004 r. Wskazał także, że istotną jest też okoliczność, że ubezpieczona pomimo uzyskania prawa do emerytury kontynuowała zatrudnienie i opłacała składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, także po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego 60 lat, czyli po dniu 27 maja 2008 r. Z wnioskiem o emeryturę wystąpiła natomiast po dniu 31 grudnia 2008 r., albowiem w dniu 25 czerwca 2014 r., a zatem spełniła warunek z art. 55 w zw. z art. 26 ustawy do uzyskania prawa do emerytury według nowych zasad.

Sąd Okręgowy mając na uwadze, że fakt przyznania ubezpieczonej przez organ rentowy emerytury na podstawie art. 29 w zw. z art. 53 ustawy nie mógł pozbawić jej prawa do przeliczenia tego świadczenia według art. 55 w zw. z art.

26 ustawy emerytalnej, o co ubezpieczona wnosila we wniosku o emeryture, który został przez nią złożony w dniu 24 czerwca 2014 r., zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w ten sposób, że przyznał B. C. prawo do ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 20 listopada 2014 r. wydany w sprawie o sygn. akt VII U 1786/14 k. 19, k. 23-29 a.s.).

Apelację od tego wyroku złożył organ rentowy, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania. W uzasadnieniu apelacji skarżący zakwestionował prawidłowość, dokonanej przez Sąd I instancji wykładni przepisu art. 55 ustawy emerytalnej w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 04 lipca 2013 r. (II UZP 4/13). Organ rentowy podniósł, że jednym z warunków zawartych w treści ww. regulacji jest warunek złożenia wniosku o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r. Z kolei odwołująca złożyła wniosek o przyznanie emerytury przed przewidzianą ww. przepisem datą. Z tego też względu prawo do emerytury ustalono jej od dnia 01 lutego 2004 r., zaś wypłata świadczenia nastąpiła od marca 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał zatem, że nie było podstawy do przyznania ubezpieczonej prawa do przeliczenia wysokości emerytury według zreformowanych zasad w myśl art. 26, tj. na podstawie zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonej wartości kapitału początkowego oraz składek na ubezpieczenie emerytalne (apelacja k. 35-37 a.s.).

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny zaznaczył, że apelacja w dążeniu do wzruszenia zaskarżonego wyroku ma uzasadnione podstawy, choć z odmiennych powodów niż w niej podniesione. Sąd Apelacyjny stwierdził, że wyrok Sądu Okręgowego nie poddaje się kontroli instancyjnej, albowiem Sąd ten nie poczynił ustaleń faktycznych, które dawałyby podstawę do wydania wyroku zobowiązującego organ rentowy do przeliczenia emerytury ubezpieczonej w sposób sformułowany w jego sentencji.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że realizując wniosek odwołującej z dnia 25 czerwca 2014 r., organ rentowy w decyzji z dnia 16 lipca 2014 r. odmówił ubezpieczonej ustalenia wysokości emerytury według zreformowanych zasad, uznając, że zawarty w tym przepisie warunek złożenia wniosku o emeryturę po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2008r. decyduje o możliwości zastosowania przepisu art. 55 ustawy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że odwołująca B. C., urodzona w dniu (...) z wnioskiem o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy wystąpiła po dniu 31 grudnia 2008 r., tj. w dniu 25 czerwca 2014 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ma natomiast znaczenia prawnego, w świetle przedstawionej argumentacji, że wcześniej na mocy decyzji z dnia 24 lutego 2004 r., odwołująca miała przyznane prawo do emerytury wcześniejszej, na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej. Sąd (...) instancji zważył natomiast, że istotne jest to, czy emerytura obliczona w systemie zdefiniowanej składki jest wyższa niż obliczona zgodnie z art. 53, co jest warunkiem sine qua non zastosowania tego przepisu w odniesieniu do odwołującej.

Sąd Apelacyjny zaznaczył, że organ rentowy nie dokonał w niniejszej sprawie wariantowego wyliczenia świadczenia według zasad określonych w art. 55 ustawy w zw. z art. 26 oraz według tzw. „starych zasad” na datę wydania zaskarżonej decyzji. Nie uczynił tego również Sąd I instancji, wydając zaskarżony wyrok, w którym uznał, że B. C. przysługuje prawo do ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy nie miał również żadnych danych co do tego, czy emerytura obliczona według zasad zdefiniowanej składki byłaby świadczeniem wyższym niż wyliczona według art. 53 ustawy, a jednak orzekł o prawie do przeliczenia emerytury ubezpieczonej, nie kierując się ustawową przesłanką korzystniejszego świadczenia.

Sąd Apelacyjny wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy będzie miał na uwadze, iż zgodnie z obowiązującym orzecnictwem, organ rentowy zobowiązany jest obliczyć emeryturę ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 01 stycznia 1949 r., spełniającemu warunki z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu

przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008r. zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w zw. z art. 53 ustawy), jak i według nowych zasad (art. 26 w zw. z art. 55 ustawy), a następnie przyznać emeryturę w wyższej wysokości (art. 55 w zw. z art. 100 ust. 1 ustawy). W sytuacji braku wariantowego wyliczenia emerytury na datę wydania zaskarżonej decyzji według „starych zasad” na podstawie art. 53 ustawy i według nowych zasad określonych w art. 55 ustawy w zw. z art. 26 ustawy, Sąd zobowiąże organ rentowy do wariantowego obliczenia wysokości emerytury ubezpieczonej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 lutego 2016 r. wydany w sprawie o sygn. akt III AUa 171/15 k. 50-64 a.s.).

Realizując zalecenia Sądu Apelacyjnego, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy zobowiązał organ rentowy do zajęcia stanowiska w odniesieniu do uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w terminie 7 dni oraz do wyliczenia wariantowo wysokości emerytury odwołującej się (zarządzenie z dnia 24 marca 2016 r. k. 67 a.s.).

Organ rentowy wykonując zobowiązanie Sądu, dokonał symulacji obliczenia emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej i wskazał, że hipotetyczna wartość emerytury ubezpieczonej B. C. ustalona na dzień wydania zaskarżonej decyzji według „starych zasad” (art. 27 w zw. z art. 53 ustawy) wynosi 4.966,64 zł, natomiast według „nowych zasad” (art. 26 w zw. z art. 55 ustawy) wyniosłaby 5.239,70 zł. Jednocześnie organ rentowy zaznaczył, że art. 55 ustawy emerytalnej przed dniem 01 maja 2015 r. nie miał zastosowania do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27 i pobierał świadczenie. Taką możliwość ustawodawca stworzył dopiero poprzez dodanie art. 55a do ustawy emerytalnej, stanowiąc nadto, aby nie różnicować sytuacji osób urodzonych przed 1949 r. i urodzonych po tej dacie, iż podstawa obliczenia emerytury musi zostać pomniejszona o kwotę pobranych emerytur. Organ rentowy zauważył również, że osoby, które zrealizowały prawo do wcześniejszej emerytury, a które ubiegają się o ustalenie prawa do kolejnej emerytury, w tym powszechnej, do której znajduje zastosowanie art. 21 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 53 ustawy emerytalnej lub o ponowne ustalenie wysokości wcześniej przyznanego świadczenia na zasadach wskazanych w art. 110-113 tej ustawy, nie są uprawnione do ustalenia wysokości świadczenia na zasadach określonych w art. 26 ustawy (pismo procesowe z dnia 19 kwietnia 2016 r. k. 73-74 a.s.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie B. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 16 lipca 2014 r., znak: ENK/1/(...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

W realiach rozpoznawanej sprawy, istotą sporu było to, czy odwołująca B. C. spełnia przesłanki z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.) do obliczenia jej emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z treścią powołanego przepisu, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r. może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Bezspornym jest, że B. C. osiągnęła już wymagany przez art. 27 wiek emerytalny, kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu tego wieku oraz złożyła wniosek o przyznanie na jej rzecz emerytury kapitałowej po dniu 31 grudnia 2008 r.

Organ rentowy odmowę obliczenia wysokości świadczenia według zasad wynikających z art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej, argumentował pobieraniem wcześniej emerytury przez odwołującą. Stanowisko to nie jest jednak trafne, albowiem z treści art. 55 ustawy nie wynika, aby wniosek o emeryturę, określony we wskazanej powyższej regulacji musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie. W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że przepis art. 55 ustawy emerytalnej należy rozumieć, jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w

powszechnym wieku emerytalnym, jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu tego wieku emerytalnego, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu przejścia na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. Przepis art. 55 ustawy emerytalnej umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według art. 26 ustawy zrównuje w pewnym sensie sytuację tych osób z sytuacją osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 04 lipca 2013 r., II UZP 4/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., II UK 424/12).

Kwestia ta była przedmiotem licznych rozważań i analizy bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego. I tak w wyroku z dnia 18 września 2014 r. (I UK 27/14) Sąd Najwyższy wskazał, że w art. 55 ustawy emerytalnej chodzi nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. Jednocześnie we wcześniejszym orzeczeniu z dnia 04 września 2013 r. (II UK 23/13) Sąd Najwyższy przesądził, że emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym na dotychczasowych zasadach (art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury „kapitałowej” na podstawie art. 26 tej ustawy, jeżeli kontynuuje ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a z wnioskiem o przyznanie emerytury obliczanej w systemie kapitałowym wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r. (art. 55 w związku z art. 114 ust. 1 ustawy).

Tym samym w uzasadnieniu do wskazanego powyżej wyroku z dnia 04 września 2013 r. (II UK 23/13), jak również do wyroku z dnia 07 listopada 2013 r. (II UK 143/13) Sąd Najwyższy zauważył, że emeryt pobierający świadczenie emerytalne, pozostający w dalszym ciągu czynny zawodowo i z tego tytułu kontynuujący obowiązkowo ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zachowuje status ubezpieczonego spełniającego warunki do uzyskania najkorzystniejszego wymiaru należnego świadczenia emerytalnego, w tym do wyliczenia na zasadach kapitałowych, jeżeli emerytura obliczona na podstawie art. 26 ustawy jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy, gdy spełnił warunki wymagane w art. 55 ustawy. Ponadto w powołanym orzeczeniu z dnia 07 listopada 2013 r. Sąd Najwyższy wskazał na obowiązek organu rentowego do obliczenia w tym przypadku emerytury ubezpieczonemu zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53 tej ustawy), jak i według nowych zasad (art. 26 w związku z art. 55 tej ustawy), a następnie przyznania emerytury w wyższej wysokości (art. 55 w związku z art. 100 ust. 1 tej ustawy).

W świetle powyższego należało zatem uznać, że odwołująca B. C. nie utraciła na stałe możliwości zweryfikowania wysokości przyznanej na jej rzecz emerytury tylko dlatego, że wcześniej nabyła ona prawo do pobierania ww. świadczenia w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, skoro w dalszym ciągu kontynuowała zatrudnienie i uiszczała należne z tego tytułu składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe.

Uwzględnienie odwołania nie mogło ograniczyć się jednak tylko do badania, czy wnioskodawczyni kontynuowała ubezpieczenie emerytalne i wystąpiła z wnioskiem o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., albowiem warunkiem koniecznym do zastosowania art. 55 ustawy jest przeprowadzenie oceny, czy emerytura odwołującej obliczona na tej podstawie byłaby wyższa od emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy. Okoliczność ta została zweryfikowana w toku niniejszego postępowania, w którym zobowiązano organ rentowy do dokonania symulacji mającej na celu stwierdzenie, która z emerytur (obliczona według art. 53 czy art. 26 ustawy) jest korzystniejsza dla wnioskodawczyni. Wykonując zobowiązanie Sądu, organ rentowy podał, że emerytura wnioskodawczyni obliczona według reguł z art. 55 w zw. z art. 26 ustawy bez pomniejszania jej wartości o sumę kwot pobranych emerytur wyniosłaby na dzień 16 lipca 2014 r. miesięcznie 5.239,70 zł., natomiast wysokość emerytury obliczona zgodnie z art. 27 i 53 ustawy wynosi 4.966,64 zł miesięcznie. Z porównania wysokości obu świadczeń jednoznacznie wynika, że wysokość emerytury obliczona według art. 55 ustawy jest dla odwołującej kwotowo korzystniejsza.

W piśmie procesowym z dnia 19 kwietnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych powołał się również na art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 05 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 552), mocą którego do ustawy emerytalnej został dodany art. 55a. Podniósł, że dyspozycja

zawarta w art. 55a oznacza, że art. 55 ustawy emerytalnej ma zastosowanie również do osób, które spełniają warunki wymienione w tym przepisie, a przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę na warunkach przewidzianych w art. 27 ustawy emerytalnej miały ustalone prawo do emerytury wcześniejszej i pobrały tę emeryturę choćby za jeden miesiąc lub jego część. Wskazał, że zgodnie z treścią powyższej regulacji, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę przyznaną przed ustaleniem prawa do emerytury przysługującej na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury ustaloną zgodnie z art. 26 ustawy pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniejszych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Na tej podstawie organ rentowy doszedł do przekonania, że zgodnie z art. 55a ust. 2 ustawy emerytalnej podstawa obliczenia emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 tej ustawy winna być pomniejszana o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych wcześniejszych emerytur, stwierdzając, że hipotetyczna wartość świadczenia ustalonego dla ubezpieczonej według „nowych zasad” gdzie podstawa obliczenia emerytury została pomniejszona o kwotę pobranych emerytur wyniosła 4.354,97 zł i okazała się świadczeniem niższym, aniżeli emerytura ustalona zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej.

Zaprezentowana powyżej argumentacja organu rentowego nie zasługuje jednak na uwzględnienie. Jak już zostało bowiem wskazane, wykładnia art. 55 ustawy emerytalnej została dokonana przez Sąd Najwyższy, a także sądy powszechne. Zgodnie z tą wykładnią, istnieje możliwość obliczenia emerytury przysługującej na podstawie art. 27 według zasad wynikających z art. 26 w zw. z art. 55 ustawy emerytalnej. Dotyczy to ubezpieczonego urodzonego przed dniem 01 stycznia 1949 r., który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz który z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r. Prawo do takiego obliczenia emerytury jest niezależne od faktu przejścia przez ubezpieczonego na emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku emerytalnym. W tym względzie orzecznictwo przyjmujące taką wykładnię jest jednolite i utrwalone, a zatem nie ma potrzeby powtarzania argumentów przemawiających za takim stanowiskiem. Wykładnię tę podziela również Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę.

Wskazać jednak należy, iż z mocy art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 05 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 552), do ustawy emerytalnej został dodany art. 55a. Zmiana ustawy emerytalnej weszła w życie od dnia 01 maja 2015 r. Należy zatem rozważyć ewentualne konsekwencje tej zmiany. Zgodnie z treścią powołanej regulacji przepis art. 55 stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27. Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Prawo do emerytury ustalone przed osiągnięciem wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura na podstawie art. 27, obliczona zgodnie z art. 26.

W tym miejscu podkreślić należy, że w uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych projektodawca zaprezentował stanowisko przemawiające za ustanowieniem art. 55 oraz dodaniem art. 55a wskazując, że wprowadzono taką możliwość dla osób urodzonych przed 1949 r., aby zachęcić je do rezygnacji ze zgłoszenia wniosku o wcześniejszą emeryturę oraz do opóźnienia przejścia na emeryturę z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego. Stwierdził także, że propozycja dodania art. 55a wynika z faktu, iż obecnie przepis art. 55 ustawy nie ma zastosowania do ubezpieczonego urodzonego przed 1949 r., który przed osiągnięciem wieku emerytalnego, miał ustalone prawo do wcześniejszej emerytury i pobierał to świadczenie. Z argumentacji tej wynika, że przepisu art. 55 ustawy emerytalnej, przed dniem 01 maja 2015 r., nie stosowało się do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27 i pobierał świadczenie. Jednakże wobec jednoznacznej wykładni art. 55 ustawy emerytalnej przyjętej w orzecznictwie sądowym, uznać należy, że dodanie art. 55a w rezultacie zmierzało do zmiany regulacji prawnej, której normatywny sens został wyznaczony przez powołane powyżej orzecznictwo. Wobec tego, zmiana przyjętej, a zarazem zgodnej linii orzeczniczej w zakresie interpretacji prawa, jaka została dokonana pod wpływem nowelizacji, która weszła w życie od dnia 01 maja 2015

r., prowadziłyby w praktyce do zmiany prawa z mocą wsteczną. Jednocześnie realny skutek nowelizacji w postaci dodania art. 55a w zakresie art. 55 ustawy emerytalnej należy uznać za zmianę normatywną, a nie jedynie za zmianę dotyczącą interpretacji tekstu aktu prawnego. Z treści przepisów ustawy zmieniającej, jak również z ogólnych zasad prawa międzyczasowego (lex retro non agit) nie wynika jednak wsteczne działanie dokonanej zmiany. Zaznaczenia wymaga przy tym, że w postępowaniu sądowym w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych badana jest legalność decyzji i orzekanie o niej możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania. Zasadą jest zatem, że Sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Z tego względu zmiana ustawy emerytalnej, która weszła w życie od dnia 01 maja 2015 r. nie ma wpływu na zasadność odwołania ubezpieczonej B. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 lipca 2014 r. Jak wynika natomiast z porównania wysokości obu świadczeń emerytalnych (tj. z ustalonego w oparciu o treść art. 53 i art. 26 ustawy emerytalnej) wysokość emerytury odwołującej obliczona według art. 55 w zw. z art. 26 ustawy (bez pomniejszania jej wartości o sumę kwot pobranych emerytur) jest dla niej kwotowo korzystniejsza.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 16 lipca 2014 r., znak: ENK/1/(...) w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do przeliczenia emerytury B. C. na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

M.St.